

In gesprek over jullie proces van onderwijsinnovatie

Handleiding bij de praatplaat

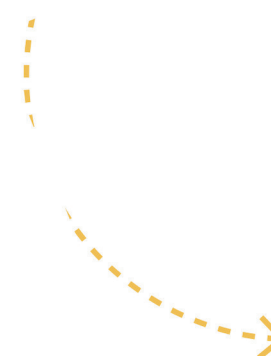

De praatplaat 'In gesprek over jullie proces van onderwijsinnovatie' is een uitgave van het **practoraat Docentprofessionalisering**, Landstede Groep Zwolle.

Januari, 2024

Meer zien van de producten van het practoraat Docentprofessionalisering?

INTRODUCTIE

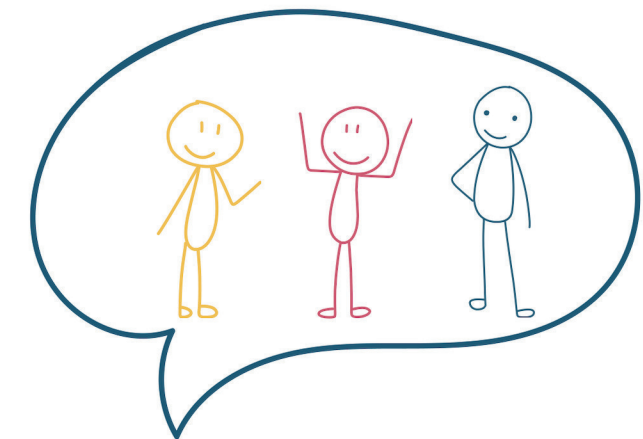
Innovatieprocessen in het mbo zijn complex en divers. Het is geen gemakkelijke opdracht deze succesvol te laten verlopen (Korsmit, 2023). Om inhoud te geven aan deze innovatieprocessen wordt van mbo-docenten innoverend vermogen gevraagd. Innoveren is geen alledaagse taak van docenten en vraagt ontwikkeling van het innoverend vermogen. Het faciliteren van gezamenlijke reflectie op het gehele proces van onderwijsinnovatie vergroot de kans op succesvol innoveren en de dialoog stimuleert de ontwikkeling van het innoverend vermogen.

De complexiteit van het proces van innoveren brengt veel vraagstukken met zich mee. Om innovaties in het mbo verder te brengen is het voor scholen en opleidingsteams belangrijk om gedurende het proces van innoveren regelmatig stil te staan bij het gehele proces, het waarom en het waartoe van de onderwijsinnovatie.

Om met opleidings- of projectteams in gesprek te gaan over een startend of lopend proces van onderwijsinnovatie is de praatplaat 'In gesprek over jullie proces van onderwijsinnovatie' ontwikkeld.

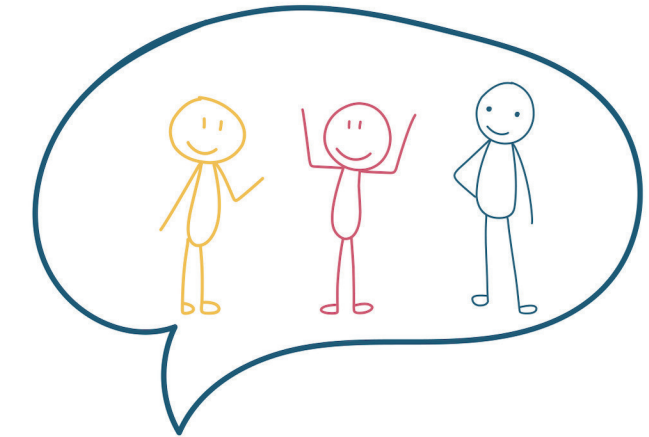
Namens het Practoraat Docentprofessionalisering
wensen wij opleidings- en projectteams een waardevol gesprek!

Ceciel Korsmit
Karin Messelink
Marjanne Hagedoorn

Figuur 1

Vijf fases voor innovatie in een cyclisch proces

Noot. Aangepast overgenomen uit Towards successful innovations in education (p. 8) door P. Lambriex e.a., 2020. Vocations and Learning, 13(2), p. 313-340.

INNOVEREN IN HET MBO

Innoveren in het mbo kunnen we zien als een gezamenlijk leerproces van vernieuwen door docenten en docententeams, gericht op verbetering van de onderwijskwaliteit (Fullan e.a., 2019; Scheerens, 2010; Schobben, 2021). Het innoveren van onderwijs is intentioneel en situationeel bepaald (Verdonschot, 2010). Het voegt waarde toe die aansluit bij de continue ontwikkelingen, (complexe) vraagstellingen en uitdagingen van de beroepspraktijk en het onderwijs.

Het proces van innoveren kent vijf opeenvolgende fases voor innovaties: 1) verkennen van kansen, 2) genereren van ideeën, 3) promoten van ideeën, 4) idee realisatie en 5) duurzame implementatie van ideeën (Zie Tabel 1). Om kwaliteit na te streven en aan te sluiten bij de actualiteit en ontwikkelingen is bij innoveren continue reflectie van belang. Hiermee wordt geduid dat innoveren een cyclisch proces is met meerdere fases en meer is dan iets nieuws doen om vooruit te komen (Zie Figuur 1).

Tabel 1

Vijf fases voor innovaties

Verkennen van kansen	Genereren van ideeën	Promoten van ideeën	Idee realisatie	Duurzame implementatie van ideeën
<ul style="list-style-type: none">• Nauwkeurig volgen van trends en ontwikkelingen• Herkennen van problemen• Nieuwe kansen zien• Bedenken waarom we werken op een bepaalde manier	<ul style="list-style-type: none">• Voorstellen doen om ideeën aan te pakken• Nieuwe ideeën, diensten of procedures bedenken• Outside the box denken	<ul style="list-style-type: none">• Steun zoeken voor het nieuwe idee• Netwerk uitbreiden en benutten• Anderen betrekken en enthousiasmeren• Zorgen voor gezamenlijke betrokkenheid• Onderhandelen met sleutelfiguren	<ul style="list-style-type: none">• Experimenteren en testen• Verbeteringen aanbrengen• Verbeteringen inbouwen in de organisatie• Reflectie op de voortgang van de innovatie• Reflectie op gedrag, activiteiten en uitkomsten	<ul style="list-style-type: none">• Verbeteren en optimaliseren van de innovatie• Inbouwen en verspreiden van het nieuwe idee binnen en buiten de organisatie• Visualiseren van de voordelen van de innovatie aan derden

Noot. Overgenomen uit *Towards successful innovations in education* (p. 8) door P. Lambriex e.a., 2020. *Vocations and Learning*, 13(2), p. 313-340.

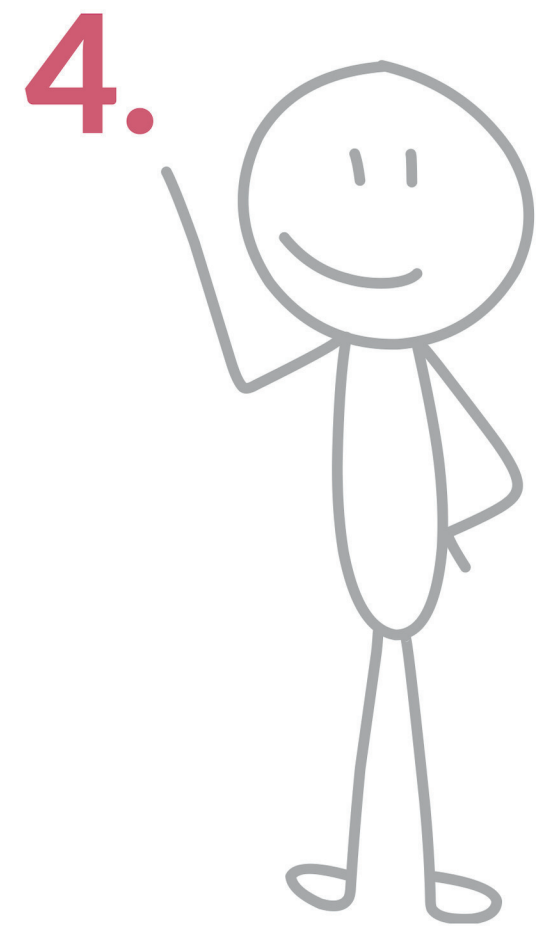
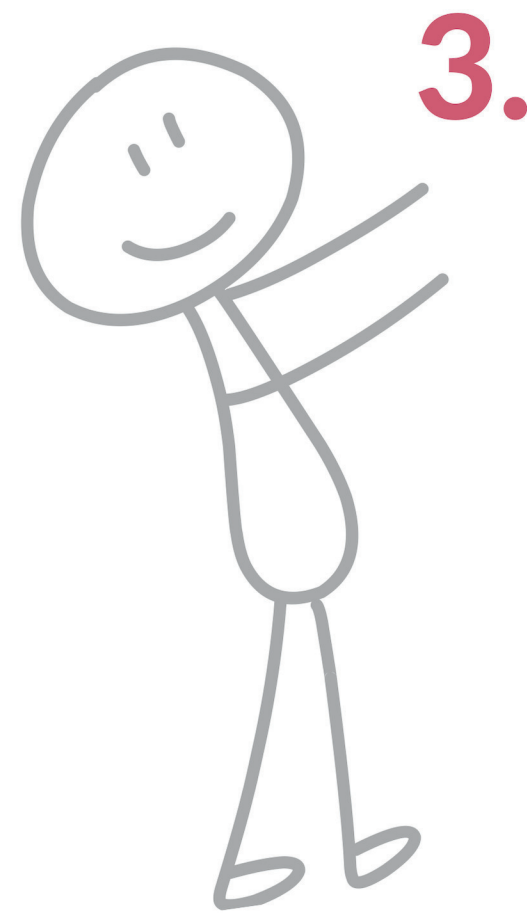
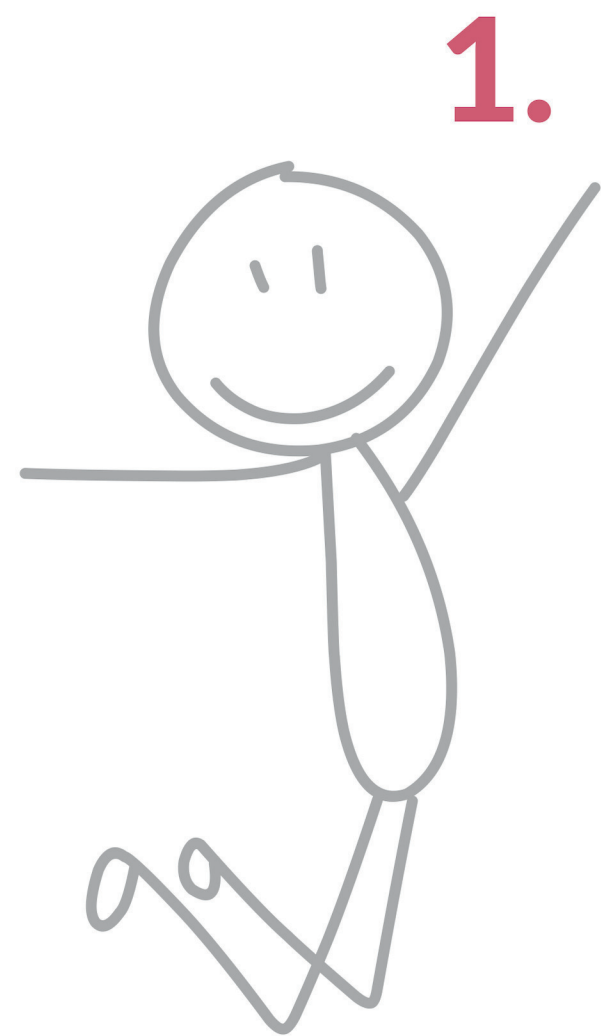
AAN DE SLAG MET DE PRAATPLAAT

Wat?	De praatplaat is een reflectietool om samen in gesprek te gaan over het proces van een onderwijsinnovatie. Door te werken met de praatplaat wordt de dialoog gestimuleerd en het helpt om zicht te krijgen op het dynamische proces van de onderwijsinnovatie.
Waarom?	Door met regelmaat samen het gesprek aan te gaan wordt tijd genomen voor gerichte reflectie, is helpend voor de voortgang van de innovatie en stimuleert het innoverend vermogen. Het is helpend successen te vieren en gericht aan de slag te kunnen gaan met (koers)wijzigingen en aandachtspunten.
Wie?	De praatplaat kan ingezet worden door elke groep die met een onderwijsinnovatie aan de slag is. Dit kan bijvoorbeeld een team, projectgroep of werkgroep zijn, met teamleider of onderwijsadviseur of zelfsturend. Het is prettig als alle leden van een team aanwezig zijn.
Hoe?	<p>De praatplaat kan op ieder moment van het proces ingezet worden. Op de plaat staan 13 punten om stil te staan en waar reflectievragen gesteld kunnen worden. Het is raadzaam om altijd bij 1. te starten, verder is er niet per definitie een volgorde. Afhankelijk van het doel kan gekozen worden waarbij wordt stil gestaan.</p> <p><u>Bij aanvang van een onderwijsinnovatie:</u> Zet de praatplaat in om samen het gehele proces te verkennen, stil te staan bij alle aandachtspunten en zo bewust koers te bepalen te bate van kwaliteit van onderwijs met betekenis voor studenten, de beroepspraktijk en het mbo.</p> <p><u>Gedurende het innovatieproces:</u> Het is helpend om met regelmaat stil te staan en vast te stellen waar het innovatieproces staat, hoe de koers (nog) is, waar successen zitten en waar aandachtspunten zijn.</p> <p><u>Aan het einde van een innovatieproces:</u> De praatplaat kan ingezet worden om samen het proces te evalueren en gericht te kijken naar de fase van duurzame implementatie.</p>

DE PRAATPLAAT

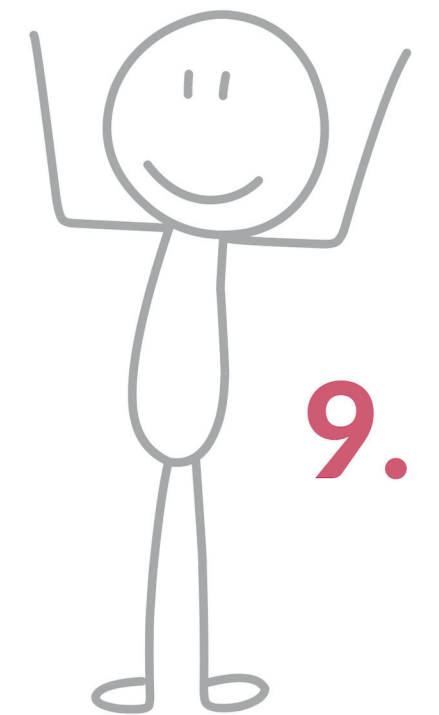
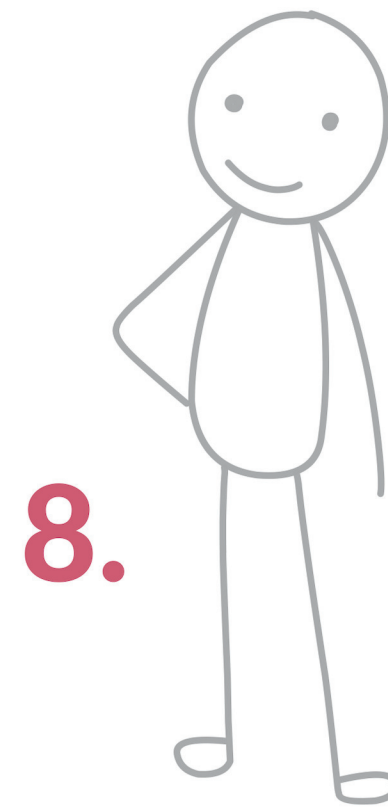
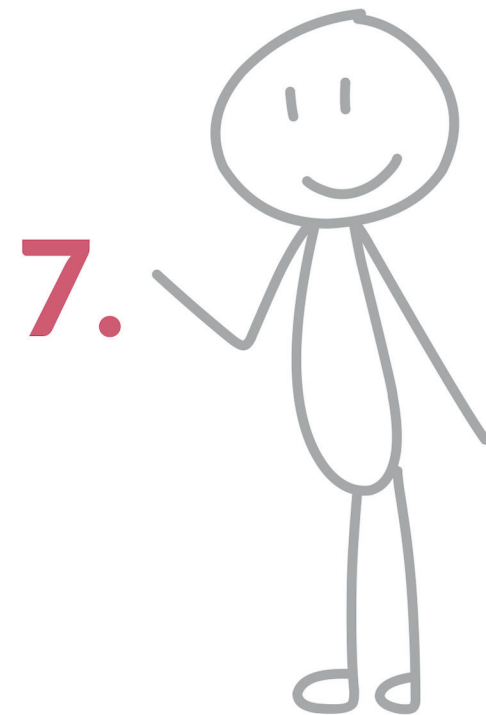
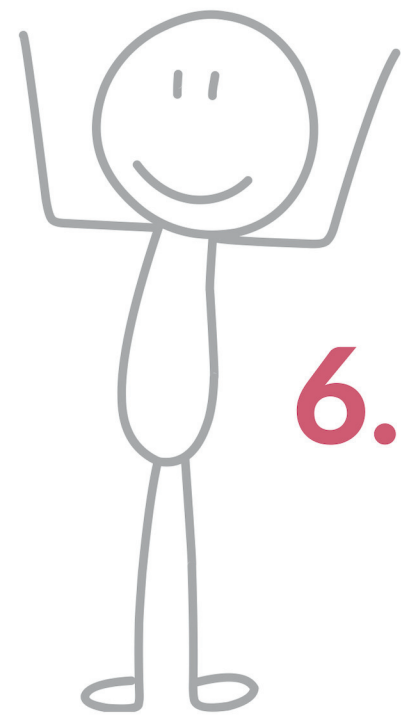
De praatplaat laat een dynamisch proces van leren en creëren in gezamenlijkheid met de beroepspraktijk, het mbo en studenten zien. In dit proces wordt continu geëxperimenteerd, gereflecteerd en aangepast. Bij het innoveren moet de beroepspraktijk centraal staan, ontwikkelingen en trends leidend zijn, het leren van de student uitgangspunt zijn en rekening gehouden worden met maatwerk. De innovatie draagt bij aan de verbetering van de kwaliteit van het onderwijs en heeft betekenis voor de studenten, de beroepspraktijk en het mbo.

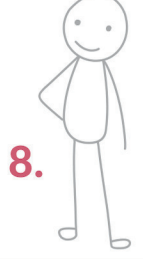

REFLECTIEVRAGEN PUNT 1 T/M 4

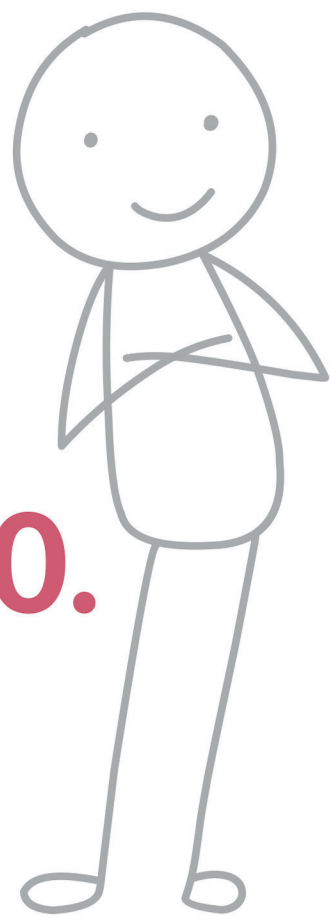
 <p>1.</p>	<p>Met welke innovatie zijn of gaan we aan de slag? En waarom is dit een innovatie? (Zie pagina 4)</p>
 <p>2.</p>	<p>Welke actualiteiten en trends nemen wij mee in ons innovatieproces? En waarom juist deze? Welke actualiteiten en trends zouden wij mee willen of moeten wij mee nemen? En waarom?</p>
 <p>3.</p>	<p>Welke studentaspecten (leren, leerplek, individuele behoefte) nemen wij mee in ons innovatieproces? En waarom juist deze? Welke student-aspecten zouden wij mee willen of moeten nemen? En waarom?</p>
 <p>4.</p>	<p>Welke fase(s) hebben wij doorlopen? En welke (nog) niet? (Zie pagina 3/4) Waar staan wij in het innovatieproces? Leg uit met voorbeelden. Wat hebben wij ingezet om de fases goed te doorlopen? In hoeverre lukt dit? Waarom wel of niet? Wat en wie hebben wij nodig om een bepaalde fase (nog) te gaan doorlopen?</p>

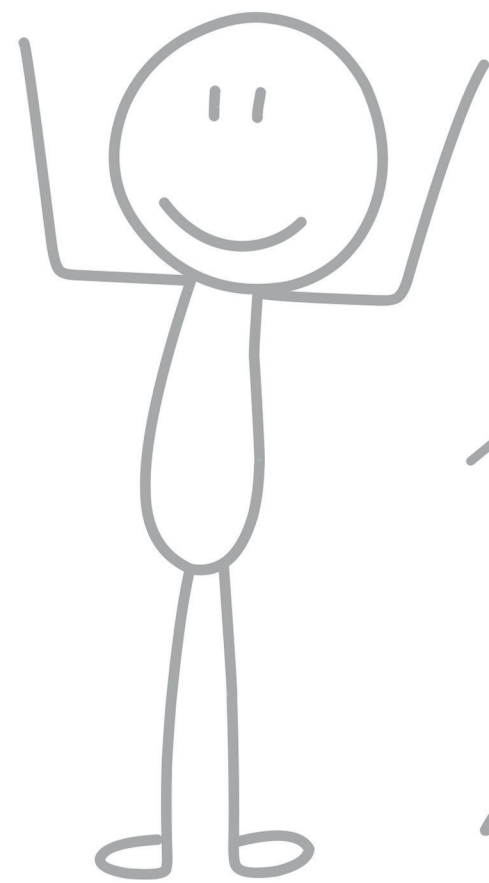
REFLECTIEVRAGEN PUNT 5 T/M 9

 <p>5.</p>	<p>Hoe hebben wij kansen voor de innovatie verkend? Leg uit met voorbeelden.</p>
 <p>6.</p>	<p>Hoe hebben wij de verschillende ideeën gegenereerd? Leg uit met voorbeelden.</p>
 <p>7.</p>	<p>Hoe hebben wij de verschillende ideeën gepromoot? Leg uit met voorbeelden.</p>
 <p>8.</p>	<p>Hoe zijn wij aan de slag gegaan met de realisatie van de ideeën? Leg uit met voorbeelden.</p>
 <p>9.</p>	<p>Hoe en in hoeverre hebben wij nagedacht over het vervolg en (duurzame) implementatie van de ideeën? Leg uit met voorbeelden.</p>

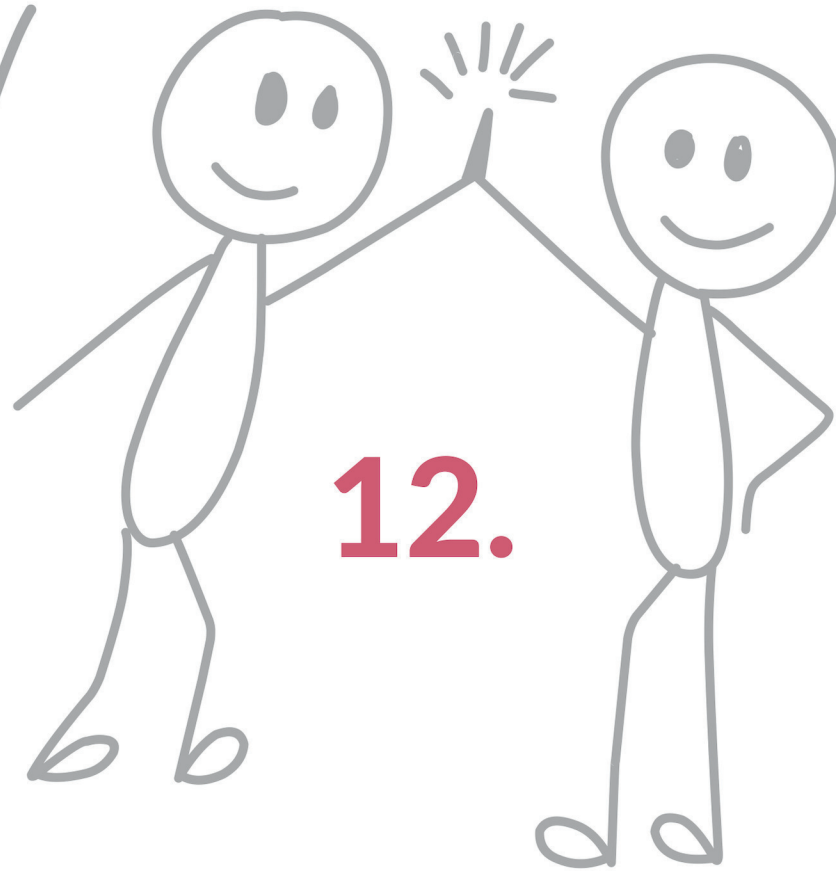
10.

11.

12.

13.

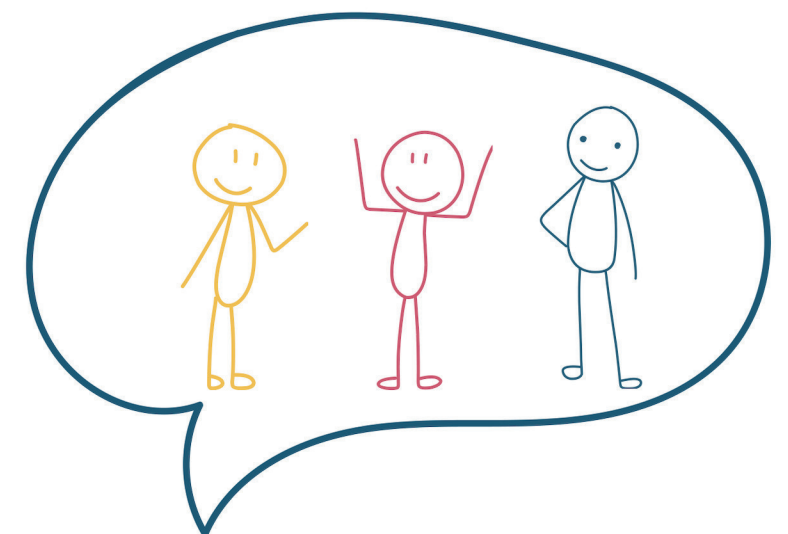
REFLECTIEVRAGEN PUNT 10 T/M 13

 <p>10.</p>	<p>Wat willen wij bereiken met de nieuwe ideeën en/of kansen die er zijn? Waarom en waartoe willen wij dit bereiken? Waarom doen wij wat wij (willen) doen?</p>
 <p>11.</p>	<p>Voor wie heeft de innovatie betekenis? Voor wie willen wij dat de innovatie betekenis heeft?</p>
 <p>12.</p>	<p>Wie zijn er in / bij het innovatieproces betrokken (geweest)? Wie zou je willen betrekken bij de innovatie? En waarom?</p>
 <p>13.</p>	<p>Hoe en hoeveel aandacht is er voor gezamenlijk leren en creëren? Hoe ziet het gezamenlijk leren en creëren eruit? Wie leert er? En wat wordt er geleerd? Wat zouden wij willen leren? En waarom?</p>

TIP

Gebruik naast de praatplaat ook het spel 'Zicht op! Jouw innoverend vermogen'. Dit spel kan ingezet worden om individueel zicht te krijgen op je innoverend vermogen en de ontwikkeling daarvan en/of om in het team de dialoog te voeren over het kunnen benutten én ontwikkelen van ieders innoverend vermogen.

Nieuwsgierig naar dit spel? Kijk op de [site](#) of neem contact op via practoraatdocentprofessionalisering@landstedegroep.nl

LITERATUUR

Fullan, M., Quinn, J., & McEachen, J. (2019). *Deep learning. Engage the world change the world*. ThousandOaks.

Korsmit, C. (2023). *Stuiter, bouw & gooi!; De perceptie van mbo-docenten op innoverend vermogen en wat bijdraagt aan de ontwikkeling hiervan*. Landstede Groep.

Lambriex-Schmitz, P., Van der Klink, M. R., Beusaert, S., Bijker, M., & Segers, M. (2020a). Towards successful innovations in education: Development and validation of a multi-dimensional Innovative Work Behaviour Instrument. *Vocations and Learning*, 13(2), 313–340. <https://doi.org/10.1007/s12186-020-09242-4>

Scheerens, J. (2009). *Het innoverend vermogen van de onderwijssector en de rol van de ondersteuningsstructuur*.

Schobben, J. (2021). *Innovatiesucces in het mbo*. Hogeschool Rotterdam Uitgeverij. Geraadpleegd van <https://www.practoraten.nl/wp-content/uploads/2022/10/innovatiesucces-in-het-mbo-john-schobben.pdf>

Verdonschot, S. (2010). Leren op de Werkplek (16)-Leren om te innoveren. *Opleiding en Ontwikkeling-Tijdschrift over Human Resource Development*, 23(3)(25).

